

Desperate angrep fra maktas trompet i nord

Etter å ha gjennomført norgeshistoriens lengstvarende protestleir i Repparfjorden, har aktivistene nå flytta slagmarka til kontora til en av de største aksjonærene bak Nussir-gruva. Dette får Nussir ASA sitt hovedorgan gjennom 20 år, Finnmark Dagblad / iFinnmark til å gå amok ved sin politiske redaktør Skjalg Fjellheim. Han har nå blitt regjeringa sin fremste forsvarer i Finnmark.

Kan man ikke argumentere i saka, er det ingen dårlig erstatning å gå til angrep på motstanderne. Parhestene Fjellheim og Rushfeldt kappes om å fortelle at all motstand mot Nussir-gruva kommer sørfra, fra uvitende ungdom i Oslo, som bare er ute etter oppmerksomhet og å komme i media. Fjellheim satser nå på en historisk sammenligning:

"Repparfjord og Nussir må ved siden av Alta-saken sies å være det naturinngrepet i Finnmark som har fått størst oppmerksomhet i etterkrigstiden. ... Men det er også store forskjeller som det er verdt å merke seg. I saken om Alta-Kautokeinovassdraget var det brede lag som engasjerte seg, både nasjonalt og i Finnmark. Det ble dannet en sterk allianse mellom aksjonister fra Sør-Norge, berørte lokalsamfunn, særlig i Alta, og den samiske reindrifta i indre Finnmark, på grunnlag av det som ble oppfattet som sammenfallende interesser. I tilfellet Repparfjord er det motsatt. Der er det ingenting som binder tilreisende demonstranter sammen med de som bor der. Tvert imot, vi ser verken veldig store eller folkelige grupperinger som protesterer. Et overveldende flertall i vertskommunen er positive til inngrepene. Selv om det i sjømatnæringen tidligere har vært noe bekymring knyttet til lagringen av gruveavfall på havbunnen.

Her har Fjellheim faktisk en ganske realistisk oppsummering av Alta-kampen. Men hva sa hans meningsfeller under denne kampen? Jo, de raste mot demonstranter sørfra som ikke brydde seg om at finnmarkingene trengte strøm. Nå prøver de seg på akkurat det samme. Det er rett at det er en viss forskjell. Under Alta-kampen gikk flertallet i både Alta og Guovdageaidnu kommune mot utbygginga, mens i Kvalsund var flertallet for gruveplanen. Påstanden om at et overveldende flertall i vertskommunen er positive, er det ikke noe bevis for. De meningsmålingene som er gjort tyder på at befolkningen der er delt omtrent på midten, i Finnmark som helhet viser målingene et flertall mot sjødeponiering. Dette er derfor en påstand som ikke bygger på annet enn Fjellheim sin egen ønsketenkning. At sjømatnæringen tidligere har vært noe bekymret er så underdrevet at det blir totalt feil. Fiskeriorganisasjoner har hele tida gått konsekvent mot sjødumping både i Repparfjorden og andre steder, det samme har Havforskningsinstituttet.

Hvem starta motstanden mot Nussir-gruva? Den starta i Kvalsund/Hammerfest, med bl.a. Jørgen Kleivan, Torulf Olsen, Knut Altmann, Marion Palmer, Yngve Nilsen, Annie Henriksen og Åse Marie Småvik. Mange flere kunne vært nevnt. Dette er i stor grad folk som er oppvokst ved Repparfjorden eller har bodd i mange år i nærområdet. Jeg har i forbindelse med skriving om Nussir-saka mange ganger blitt kontakta av folk som kommer fra Repparfjorden/Kvalsund som vil fortelle om sin motstand og ofte om sine erfaringer med tidligere gruvedrift. Mange vil ikke ha navna sine i avis eller bok. De kan fortelle om hvordan lokale gruvetilhengere har klart å gjøre livet surt for motstandere og det er ingen overdrivelse at mange er skremt til taushet. Likevel klarte Vest-Finnmark jeger- og fiskerforening sommeren 2025 å mobilisere over hundre til markering mot gruveplanen i Repparfjorden, vesentlig lokale folk. Finnmark Dagblad var selvfølgelig ikke der, da dette ikke passa med deres bilde av motstanderne som yrkesdemonstranter sørfra. Vi må heller ikke gløkke motstanden fra reinbeitedistrikta, de representerer en lokal næring som har vært viktig i Hammerfest/Kvalsund gjennom mange hundre år.

Motstanden starta lokalt, men spredte seg etter hvert ut over hele landet og ut over det,

gjennom bl.a. fiskeriorganisasjoner, miljøorganisasjoner og samiske organisasjoner. Disse så at dette dreide seg om noe mer enn ei gruve og en fjord i Kvalsund. Det dreidde seg om et prinsipp, om en driftsmetode der Norge utmerker seg som en versting i verdensmålestokk. Derfor demonstrerer nå også lokale miljøvernere i New York og Melbourne.

Et vanlig argument mot politiske motstandere, ikke minst i Finnmark, er at du er ikke herifra, du har ikke noe du skal ha sagt. Sjøl har jeg opplevd å bli avvist med min bakgrunn sørfra, etter å ha levd over 70 % av livet nordpå. Nå har det kommet en ny variant. Ella Marie Hætta Isaksen er oppvokst i Finnmark, men har bodd noen år sørpå, og mista da sin rett til å uttale seg. De som sier dette har ingenting i mot at konsesjonene blir gitt i Trondheim og Oslo eller at gruva nå styres av et kanadisk selskap. Sjøl sier ledelsen i Blue Moon ingenting. Samme med storaksjonæren Hartree. De trenger da heller ikke uttale seg. Skjalg Fjellheim tar seg av det og fungerer som deres forlenga arm gjennom mesteparten av avisene i Finnmark. Når man har ei slik makt, trenger man ikke være så nøye med sannheten. Det er bare å gjenta de samme løgnene mange nok ganger, så slår det inn.

Jeg har vært med på å skrive boka "Kampen om Nussir", som kom ut nå i vinter. Ingen aviser i Finnmark har omtalt denne. Jeg utfordrer med dette Skjalg Fjellheim til å lese boka og anmelde den. Om han tør.

Svein Lund
forfatter "Kampen om Nussir"
Guovdageaidnu

Innlegget til Skjalg Fjellheim:

De som organiserer aksjoner og teltleire, kjemper forgjeves

PROTEST: En rekke aksjoner har denne uka aksjoner på Aker Brygge mot Hartree Partners, som har nektet å møte demonstrantene. Hartree Partners finansierer gruveprosjektet i Nussir i Repparfjorden i Hammerfest kommune. Foto: Oddgeir Isaksen

Av Skjalg Fjellheim, politisk redaktør iFinnmark
Oppdatert: 25.02.26 15:03Publisert: 25.02.26 11:45

Det er først og fremst i Oslo og Tromsø, men ikke der det skal bores i jorda, at tiltaket oppleves som et overgrep.

Motstanderne av gruveprosjektet i Repparfjord ligger ikke på latsiden. De "går etter pengene", denne uka har det vært demonstrasjoner utenfor lokalene til Hartree Partners i Oslo. Det mektige amerikanske selskapet har investert stort i Nussir gjennom lån og frisk egenkapital.

Dette kommer ikke til stanse kobbergruva i Kvalsund, eller til å skremme bort investorer i framtida. Til det vil prosjektet rett og slett bli for lønnsomt. EU-kommisjonen har nylig identifisert Nussir som et av de mest kritisk viktige gruvesatsingene i Europa. De som bruker penger på gruve drift har gjort grundige vurderinger. Og tatt høyde for de fysiske protestene som vi ser både på anleggsområdet i Finnmark, og i Oslo.

Alt tyder altså på at både ledelse og eiere i Nussir har lave skuldre. Prosjektet går sin gang fram mot åpning en gang til neste år. Vel vitende om at ingen gruveprosjekter i den vestlige verden blir gjennomført uten opposisjon fra små grupperinger, eller enkeltpersoner med kulturell kapital. Dette er motstand som både er legitim, og en del av demokratiet.

Det som kjennetegner demonstrasjonene er ofte at verdens behov for energi eller metaller ikke tillegges noen vekt, dersom det er et tilgjengelig industriprosjekt som kan føre til oppmerksomhet. Repparfjord følger en kjent dreiebok, men skiller seg ut ved at reindriften har fått en plass som en samlende kraft for motstanderne.

Paradokset er ganske åpenbart; at de som er mest høylytte, også er de første til å ønske en svært rask overgang fra fossilt til fornybart samfunn. Til dette trengs det tilgang på metaller, men som de som i størst grad argumenterer for omstilling, faktisk ikke vil utvinne. De går ikke med på å knuse egget som må til for å lage en omelett.

Repparfjord og Nussir må ved siden av Alta-saken sies å være det naturinngrepet i Finnmark som har fått størst oppmerksomhet i etterkrigstiden. Det har vært en evig strøm av negativ omtale, helt siden ildsjelen Øystein Rushfeldt for over 15 år siden ble talsmann for gruvedriften.

Men det er også store forskjeller som det er verdt å merke seg. I saken om Alta-Kautokeinovassdraget var det brede lag som engasjerte seg, både nasjonalt og i Finnmark. Det ble dannet en sterk allianse mellom aksjonister fra Sør-Norge, berørte lokalsamfunn, særlig i Alta, og den samiske reindriften i indre Finnmark, på grunnlag av det som ble oppfattet som sammenfallende interesser.

I tilfellet Repparfjord er det motsatt. Der er det ingenting som binder tilreisende demonstranter sammen med de som bor der. Tvert imot, vi ser verken veldig store eller folkelige grupperinger som protesterer. Et overveldende flertall i vertskommunen er positive til inngrepene. Selv om det i sjømatnæringen tidligere har vært noe bekymring knyttet til lagringen av gruveavfall på havbunnen.

Men vi kommer, uansett hvordan vi snur og vender på det, ikke utenom at Nussir-prosjektet er demokratisk vedtatt, at det er kvalitetssikret med alle nødvendige tillatelser fra forvaltningen, og at det fremfor alt er et sterkt ønsket prosjekt i Kvalsund og Hammerfest kommune. Det blir av en stor majoritet sett på som helt nødvendig et prosjekt som er etterlengtet for at samfunnet skal overleve i møtet med demografiske endringer. Derfor blir demonstranter som flys inn fra Oslo og Tromsø naturlig nok sett på med økende skepsis.

Det globale suget etter de mineralene som kan leveres fra Finnmark, kommer heller ikke til å bli mindre. De som organiserer aksjoner og teltleire, kjemper på en forgjeves kamp. Ikke bare fordi lovlige vedtak og tillatelser som er gitt, vil bli etterlevd. Mangel på forutsigbarhet ville påvirket viljen til å investere i lignende prosjekter i framtida. Den risikoen vil ingen regjering ta.

Men den viktigste observasjonen er at motstanderne mangler det viktigste våpenet - det finnes ikke lokal støtte til kampen mot Nussir og all fordervelsen det angivelig fører med seg. Det er først og fremst i Oslo og Tromsø, men ikke der det skal bores i jorda, at tiltaket oppleves som et overgrep.